

Міністерство охорони здоров'я
України
Івано-Франківський національний медичний
університет

МАТЕРІАЛИ

**IV науково-практичної
конференції з
міжнародною участю**

**«РОЗВИТОК КРАЩИХ ПРАКТИК В ПІДГОТОВЦІ
ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ»**

Присвячена 80-й річниці з нагоди заснування ІФНМУ

м. Івано-Франківськ, 30 квітня 2025 р.

Шановні учасники конференції !!!

Сьогодні вчетверте проводимо науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Розвиток кращих практик в підготовці докторів філософії». В таких складних умовах Ми живемо, рухаємося вперед і віримо в перемогу. Для того, щоб ми перемогли, потрібно творити, працювати та не сидіти склавши руки, чи чекати, що хтось нам допоможе. Потрібно працювати, аби створити своє майбутнє.

Дякую молодим вченим, які беруться за нові виклики та працюють сьогодні тут, а не за кордоном. Дякую тим людям, які взялися за виконання наукової роботи, яка за останні роки перетерпіла декілька змін і буде надалі змінюватися. Це піднімає статус наукових досліджень і людей, які працюють над ними. Отже, ми працюємо по-новому.

Дякую зарубіжним партнерам, які долучилися до сьогоднішньої конференції. Ваш досвід є безцінний. Участь ваших держав у розвитку української науки також допомагає нашим Збройним Силам України. Звичайно, дякуємо нашим науковим керівникам. Ми віримо в те, що наука буде процвітати.

*Дякуємо нашим героям ЗСУ, які дозволяють нам сьогодні працювати.
Слава Україні! Героям Слава!*

**Ректор
Івано-Франківського
національного медичного університету
Заслужений лікар України,
д.мед.н., професор**

Роман ЯЦИШИН

УДК 378.147+616.30.05
DOI: 10.21802/ifnmu.2025.

Головний редактор — Ректор Івано-Франківського національного медичного університету, Заслужений лікар України, доктор медичних наук,
професор **Роман ЯЦИШИН**

Редакційна колегія:

Проректора з наукової роботи, д.мед.н., професор **Наталія КОЗАНЬ**
В.о. начальника наукового відділу, к. мед.н., доцент **Андрій ПАСЬКО**
Інспектор наукового відділу, к. мед.н., доцент **Руслана ДЕНІНА**
Завідувач відділу аспірантури та докторантури **Лілія КОНДРАТ**

*Конференція зареєстрована в реєстрі Державної наукової установи
«Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»
(посвідчення №494 від 04.12.2023)*

ТИПОВІ ПОРУШЕННЯ В ОФОРМЛЕННІ ВНУТРІШНЬОТЕКСТОВИХ ПОКЛИКАНЬ У ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБОТАХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ

Омельчук С. А., Кузьменко А. О.

Херсонський державний університет, м. Івано-Франківськ, Україна

Доброчесне оформлення внутрішньотекстових покликань у дисертаційних дослідженнях здобувачів наукового ступеня доктора філософії є фундаментальним принципом академічної діяльності. Зокрема, у процесі складання бібліографічного опису списку використаних джерел у дисертації рекомендовано використовувати Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015

«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [6] або одним зі стилів, віднесених до переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, наведених у додатку 3 Вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 [1]: MLA (Modern Language Association) style, APA (American Psychological Association) style, Chicago / Turabian style, Harvard style, ACS (American Chemical Society) style, AIP (American Institute of Physics) style, IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) style, Vancouver style, OSCOLA, APS (American Physics Society) style, Springer MathPhys Style. Водночас дотримання етичних норм доброчесності у процесі цитування, незалежно від стилю оформлення використаних джерел, передбачає обов'язкове використання покликань і правильне оформлення їх. Питання етики оформлення покликань аспектно порушено в низці публікацій наукового й начального характеру [4; 5; 7; 8; 9], у яких більшою мірою приділено увагу саме формуванню списку використаних літературних джерел.

Запозичення чужих ідей без належного покликання на них є неприпустимим і може бути кваліфіковано як плагіат – «привласнення ідеї чи тверджень іншої особи без належного посилання на джерело» [3]. Зокрема, за допомогою онлайн-ового антиплагіатного сервісу «Turnitin» деталізовано та декодовано види порушень, пов'язані з недоброчесним покликанням на джерела та привласненням чужих ідей: CLONE – дослівне копіювання тексту чужої роботи без будь-яких змін чи покликань на автора; CTRL-C – включення великих фрагментів тексту з одного джерела без будь-якого редагування або переосмислення; FIND-REPLACE – часткове редагування тексту шляхом заміни ключових слів та фраз, зберігаючи основний зміст джерела без змін; REMIX – комбінування парафраз із кількох джерел так, щоб текст «мав вигляд» цілісного й оригінального, хоча це лише адаптація чужих ідей; RECYCLE – використання значних частин власних попередніх робіт без належного цитування (самоплагіат); HYBRID – робота, що поєднує правильно цитовані матеріали з уривками, запозиченими без покликань, створюючи видимість доброчесності; MASHUP – змішування фрагментів з кількох джерел, де жодне з них не було належно процитоване; 404 ERROR – використання фрагментів із покликаннями на недостовірні або вигадані джерела, які не існують або містять помилкову інформацію [10].

Проте ця низка зауважень щодо етики використання внутрішньотекстових покликань не є вичерпною. Дедалі більше й частіше в дисертаційних роботах здобувачів наукового ступеня доктора філософії трапляються й інші випадки хибного оформлення цитувань та внутрішньотекстових покликань. Наприклад: покликання на вторинне джерело: *«Так, у практиці зарубіжного дошкілля виокремлюються навчально-теоретична (А. Адлер (A. Adler)), чуттєво-комунікаційна (К. Роджерс (K. Rodzers)) моделі взаємодії із батьками, а також моделі транзактного аналізу (Е. Берн (E. Berne)) та групових консультацій (Х. Джинот (H. Ginott)) [124]»* (8, с. 46). Подібні способи цитування породжують сумніви в обізнаності автора щодо істинності зазначених наукових фактів, явищ, процесів тощо. До того ж це викликає недовіру до результатів дослідження, оскільки подібний аналіз літератури належить іншому науковцеві.

Водночас ще більшій увазі потребують випадки, коли здобувачі наукових ступенів згадують учених, праці яких важливі для проведення власного наукового дослідження, при цьому не покликаючись на них – внутрішньотекстові покликання на конкретні наукові праці відсутні. Це порушення є досить поширеним у багатьох дисертаційних роботах на здобуття наукового ступеня

доктора філософії, представлених до захисту в інформаційній системі NAQA.svg, наприклад: «У контексті дослідження психологічних особливостей навчання студентів необхідно наголосити на значущості наукових праць, що описують розвиток інтелектуальної, емоційної, вольової і мотиваційної сфер особистості – Г. Еббінгауза, Д. Ельконіна, О. Ковальова, І. Кона, Г. Костюка, О. Сергєєнкової, О. Столярчук та ін.» (7, с. 48-49); «На особистісний вплив мистецтва слова вказують Н. Волошина, О. Ісаєва, Ж. Клименко, Л. Мірошніченко, В. Мараніцман, Д. Наливайко, А. Вітченко, В. Уліщенко, наголошуючи на необхідності оновленого підходу до розгляду літературних явищ» (4, с. 21); «Український кримінолог А. П. Закалюк стверджував, що терміни "боротьба" та "протидія" належать до загального класу термінів, які описують спротив злочинності. <...> У контексті економічної злочинності, Т. В. Пінкевич розглядає "протидію" та "попередження" як взаємопов'язані концепти <...>. У кримінологічних посібниках, "попередження злочинності" описується як вплив на процеси її детермінації та причинності <...>» (2, с. 33).

У дисертаційних роботах натрапляємо також на грубе порушення оформлення внутрішньотекстових покликань (точніше на відсутність їх), наприклад: «в основі формування стилю відносин у групі має бути ідея захищеності особистості та її власної гідності (А. Макаренко). У колективі кожен повинен розкрити себе в тій діяльності, яка найбільшою мірою відповідає його задаткам (В. Сухомлинський)» (1, с. 39); «Згідно з твердженням Н. А. Амінова, визначальними складовими педагогічної компетентності викладача є соціальна та комунікативна. Не заперечуючи важливості зазначених складових, зауважимо, що не тільки ними обмежується змістовне наповнення цієї дефініції. На думку Є. І. Рогова, педагогічна компетентність забезпечує більш високий рівень діяльності та є синонімічною поняттю професіоналізму викладача. <...> Найбільш змістовні й ґрунтовні характеристики в цих дефініціях <...> представлено в дослідженнях Н. П. Волкової, чиї твердження беремо за основу в розумінні цього поняття» (5, с. 38-39). Зауважимо, що зазначення лише прізвища та ініціалів імені й по батькові вченого не надає вичерпної інформації, про яку саме роботу йдеться. Зважаючи на принципи академічної доброчесності, відсутність покликань на зазначених у дисертаційній роботі вчених можна кваліфікувати як академічне шахрайство (обман): фабрикація (створення фальшивої інформації) та

/ або фальсифікація (навмисне змінювання наявних даних) [3].

Прийнятною для дисертаційних робіт вважаємо використання такої моделі внутрішньотекстових покликань, що відповідає стандартам академічної доброчесності та надає максимальної достовірності й безсумнівності в поданні наукової інформації: «У процесі аналізу проблеми формування академічної чесності як складової професійної підготовки майбутніх фахівців в університетах можна виокремити український блок наукових праць, до якого належать здобутки таких дослідників: Р. Беланової [24], М. Бахтіна [21], Д. Загірняка [64], О. Меньшова [94], Л. Півнева [104], Л. Рижак [115; 116], В. М. Сингаївської [125], О. Траверсе [148], О. Ярошенко [164]. У різні часи українські вчені досліджували загальнотеоретичні аспекти формування академічної чесності в європейській освіті: Н. Гапон (кроскультурний аналіз ставлення студентів до виявів академічної нечесності) [45; 46], О. Гужва (формування академічної грамотності та етики студентів) [52]» (6, с. 21-22); «Учені Н. Бернадська [17], К. Ганюкова [34], А. Гурбанська [44; 48], В. Жукова [74], Т. Кара [93], Г. Маслюченко [139], Н. Олійник [161], В. Разживін [192], І. Сивкова [225], Т. Тищук [247], В. Удалов [259]; В. Головка [39], В. Кожинів [104], Я. Лур'є [217], О. Кузьмін [108], Д. Лихачов [124] та ін. осмислюють координати повісті на різних часових відтинках, повсякчас акцентуючи неоднозначність її тлумачення» (3, с. 30). Як бачимо, внутрішньотекстові покликання на конкретне джерело має бути обов'язково вказано одразу після згаданого прізвища / цитати / перефразованого фрагменту тексту та відповідати джерелу зі списку використаної літератури наприкінці кожного розділу або дисертаційної роботи загалом.

Отже, доброчесне оформлення внутрішньотекстових покликань є невід'ємною частиною наукової діяльності здобувачів наукового ступеня доктора філософії. Це не лише сприяє підвищенню якості та достовірності наукових досліджень, але й підтримує міжнародні етичні стандарти академічної спільноти, забезпечуючи розвиток науки на засадах чесності та прозорості.

Література.

1. Вимоги до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
2. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014. № 37-38, ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017. № 38-39, ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Костина І., Каленська В., Олабоді О. Оформлення бібліографічних посилань у наукових роботах: методичний poradnik. Київ. Науково-технічна бібліотека Національного університету харчових технологій, 2017. 31 с.
5. Насмінчук І., Громик Л. Академічне письмо та доброчесність : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський. ЗВО «ПДУ». 2024. 256с.
6. Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Чинний від 2015–06–22. Київ. Держстандарт України. 2016. 16с. URL: https://dbn.co.ua/load/normativy/dstu/dstu_8302_2015/5-1-0-1773
7. Орлова Ю. Рефлексивне бачення інтелектуальної чесності в умовах модернізації змісту української освіти. Третій рівень освіти в Україні: становлення та тенденції: матеріали IX/5 Міжнародної науково-практичної конференції, 15–17 листопада 2024 р., с. Світязь Шацького району Волинської області. Львів – Торунь. Liha-Pres, 2024. С.89-93
8. Рускуліс Л. Академічна доброчесність: навч-метод. посіб. Миколаїв. Іліон. 2022. 86 с.
9. Торчинська, Н., Торчинський, М. Інтерпозиційні допоміжні компоненти у структурі різноматематичного наукового дискурсу. Філологічний часопис, 2024. (2), С. 67–79. <https://doi.org/10.31499/2415-8828.2.2023.299028>
10. Turnitin. The Plagiarism Spectrum. URL: <https://www.turnitin.com/static/plagiarism-spectrum/>

ЗМІСТ

БІОЕТИКА ЯК РЕГУЛЮЮЧИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ	4
Амбросова Т.М., Смирнова В.І., Ащеулова Т.В., Герасимчук Н.М	
EXPERIENCE IN TEACHING THE ELECTIVE COMPONENT "MODERN ASPECTS OF CLINICAL ANATOMY" FOR POSTGRADUATE STUDENTS OF SECOND YEAR OF STUDY ON THE EXAMPLE OF CONDUCTING OF A PRACTICAL CLASS "MODERN ASPECTS OF CLINICAL ANATOMY OF ANTEROLATERAL ABDOMINAL WALL	7
Kavyn V.O.	
ACADEMIC INTEGRITY AND MOBILITY AS MECHANISMS OF EDUCATIONAL REFORM IN UKRAINE	9
Kuzmina I.U.	
ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ З ПАТОЛОГІЧНОЇ АНАТОМІЇ	11
Кіндратів Е.О., Гурик З.Я., Костюк В.М.	
ДОСВІД НАВЧАННЯ ЗА ФАХОМ ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ У ВАРШАВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	13
Кондрат І.-А.	
СУЧАСНА ПРАКТИКА PhD-ПІДГОТОВКИ В ЄВРОПІ: СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОГРАМ	14
Козань Н., Коцюбинська Ю., Чадюк В.	
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ В ГАЛУЗІ ПЕДІАТРІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ	17
Кочерга З.Р., Павликівська Б.М.	
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ (ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ) ПРИ НАПИСАННІ ДИСЕРТАЦІЇ.	19
Кулинич Г.Б.	
АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ ЗАКОРДОНОМ	21
Мацькевич В.М., Ленчук Т.Л.	
ТИПОВІ ПОРУШЕННЯ В ОФОРМЛЕННІ ВНУТРІШНЬОТЕКСТОВИХ ПОКЛИКАНЬ У ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБОТАХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ	23
Омельчук С. А., Кузьменко А. О.	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОКРАЩЕННЯ ПУБЛІКАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	26
Пасько А.Я., Скрипко В.Д.	
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ КАФЕДРИ ЕНДОКРИНОЛОГІЇ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ	27
Сікорин О.Я., Скрипник Н.В., Костіцька І.О., Дідушко О.М., Чернявська І.В., Артеменко Н.Р., Романів Т.В.	

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ДОСВІД ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ – КРОК ДО ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧЕНОГО	29
Савельєва Н. М., Томіліна Т. В., Старкова І. В., Кондрусик Н. Ю.	
РЕПУТАЦІЯ МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	31
Фофанов О.Д., Матіяш О.Я., Дідух І.М., Фофанов В.О., Дубас В.І.	
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ НА ІІІ ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ РІВНІ ЗА ФАХОМ СУДОВА МЕДИЦИНА	33
Чадюк В. О.	
ПРОБЛЕМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	34
Щурко М. М.	
МАТЕРІАЛИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ ОКСИДАТИВНОГО СТРЕСУ У ДІТЕЙ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ ВИМУШЕНОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ В РЕЗУЛЬТАТІ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ	37
Дзівак К.В., Пустовойт М.М.	
ОЦІНКА ЗВ'ЯЗКУ МІЖ РІВНЕМ NT-proBNP І ГІПЕРТЕНЗИВНИМИ РОЗЛАДАМИ ПІД ЧАС ВАГІТНОСТІ	39
Задорожний Я.С.	
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРАПІЇ ЛІРАГЛУТИДОМ У ЖІНОК РЕПРОДУКТИВНОГО ВІКУ З ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ 2 ТИПУ, ОЖИРІННЯМ ТА ІНСУЛІНОРЕЗИСТЕНТНІСТЮ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ОПИТУВАЛЬНИКІВ EQ-5D-5L ТА RHQ-9	41
Іванішак М.М.	
КЛІНІКО-ПАТОГЕНЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА УРАЖЕНЬ КОРОНАРНИХ АРТЕРІЙ У ПАЦІЄНТІВ ЗІ СТЕНОКАРДІЄЮ, РЕВАСКУЛЯРИЗОВАНИХ З ПРИВОДУ ІНФАРКТА МІОКАРДА	43
Лотоцька М.-А. В.	
РОЗАЦЕА - ДЕРМАТОЗ ОБЛИЧЧЯ, ЩО ПОТРЕБУЄ ОПТИМІЗАЦІЇ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ	45
Николайчук Х.Я., Александрук О.Д.	
ВИЗНАЧЕННЯ ПОТРЕБИ В ОРТОПЕДИЧНОМУ ЛІКУВАННІ ПАЦІЄНТІВ ІЗ ЧАСТКОВОЮ І ПОВНОЮ ВІДСУТНІСТЮ ЗУБІВ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ДЕНТАЛЬНИХ ІМПЛАНТАТІВ	47
Ожоган З.Р., Гриньків Б.І.	
ЕФЕКТИВНІСТЬ КІСТКОВОЇ ПЛАСТИКИ ЩЕЛЕП З ВИКОРИСТАННЯМ КОМБІНОВАНОГО ФІБРИНОВОГО МАТРИКСУ	49
Пантус А.В., Рожко М.М., Євчук Ю.І.	
СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ З ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ	51
Печенюк В. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ СЕРЦЕВОЇ НЕДОСТАТНОСТІ У ХВОРИХ НА СТАБІЛЬНУ ІХС ПРИ НАЯВНОСТІ ДИСБІОЗУ КИШКИ	
Прийма М. О.	

ПСИХОНЕЙРОІМУНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДВОНАПРАВЛЕНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ОСІ «МОЗОК-КИШЕЧНИК» ПРИ ЗАПАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ КИШЕЧНИКА: ВПЛИВ МІКРОБІОТИ ТА БЛУКАЮЧОГО НЕРВА.

Ромаш І.Б., Дзівак К.В., Ромаш І.Р., Тимків І.В., Міщук В.Г., Пустовойт М.М.

ПОРІВНЯЛЬНА ДІАГНОСТИЧНА ЦІННІСТЬ МУЛЬТИДЕТЕКТОРНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТОМОГРАФІЇ У ХВОРИХ НА ГРИЖУ СТРАВОХІДНОГО ОТВОРУ ДІАФРАГМИ

Ткачук Л.

МАТЕРІАЛИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (*Стенові доповіді*)